

# DARBA GRUPAS PUBLISKĀ IEPIRKUMA EFEKTIVITĀTES PALIELINĀŠANAI SĒDES PROTOKOLS

Rīga

Nr.1

04.04.2025.

## Sēdi vada

Finanšu ministrs

Arvils Ašeradens

## Piedalās

### Darba grupas pārstāvji:

Finanšu ministra padomniece rīcībpolitiku jautājumos

Sanda Liepiņa

14. Saeimas deputāts (partiju apvienība "Zaļo un Zemnieku savienība")

Uldis Augulis

VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca" valdes priekšsēdētājs

Valts Ābols

14. Saeimas deputāte (partija "Progresīvie")

Skaidrīte Ābrama

Finanšu ministrijas Administrācijas vadītāja

Ieva Braunfelde

AS "Latvenergo" valdes priekšsēdētājs, galvenais izpilddirektors

Mārtiņš Čakste

14. Saeimas deputāte (partiju apvienība "Jaunā Vienotība")

Anda Čakša

Biedrības "Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera" valdes priekšsēdētājs (*attālināti*)

Jānis Endziņš

Biedrības "Latvijas Darba devēju konfederācija" ģenerāldirektors

Kaspars Gorkšs

Nodrošinājuma valsts aģentūras direktore

Ramona Innusa

Liepājas domes izpilddirektora vietnieks būvniecības jautājumos

Didzis Jēriņš

Rīgas Tehniskās universitātes rektors

Tālis Juhna

Biedrības "Latvijas Pašvaldību savienība" priekšsēdis (*attālināti*)

Gints Kaminskis

Centrālās finanšu un līgumu aģentūras direktore

Anita Krūmiņa

Rīgas pilsētas izpilddirektors, Centrālās administrācijas vadītāja p.i.

Jānis Lange

Iepirkumu uzraudzības biroja vadītājs

Artis Lapiņš

Finanšu ministrijas Eiropas Savienības fondu revīzijas departamenta direktore

Nata Lasmane

VSIA "Latvijas Valsts ceļi" valdes priekšsēdētājs

Mārtiņš Lazdovskis

14. Saeimas deputāte (partiju apvienība "Zaļo un Zemnieku savienība")

Daiga Mieriņa

14. Saeimas deputāts (partiju apvienība "Jaunā Vienotība") (*attālināti*)

Jānis Patmalnieks

Aizsardzības ministrijas valsts sekretārs

Aivars Puriņš

14. Saeimas deputāts (partija "Progresīvie")

Andris Šuvajevs

### Pieaicinātās personas:

Finanšu ministrijas valsts sekretāre

Baiba Bāne

Valsts kontrolieris

Edgars Korčagins

Valsts kontroles Otrā revīzijas departamenta direktors

Gatis Litvins

Nodrošinājuma valsts aģentūras Iepirkumu pārvaldes vadītāja

Alīna Bogdanova-

Uzklīņģe

Finanšu ministrijas Iekšējā audita departamenta direktore

Arina Andreičika

Valsts ieņēmumu dienesta Nodrošinājuma pārvaldes direktore

Antra Gremzde

Latvijas Arhitektu savienības valdes locekle

Anda Kursiša

Arodbiedrību apvienības "Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība"

Tautsaimniecības eksperts

Mārtiņš Svirskis

Arodbiedrību apvienības "Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība"

Eiropas tiesību un politikas dokumentu eksperte

Natalja Preisa

|                                                                                                                                                                        |                     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centra Centralizēto<br>iepirkumu vadības departamenta vadītāja                                                             | Māra Ozoliņa        |
| AS "Latvenergo" Iepirkumu atbalsta un uzraudzības daļas vadītājs                                                                                                       | Arnis Žugans        |
| Finanšu ministra padomnieks                                                                                                                                            | Kārlis Šadurskis    |
| Finanšu ministrijas parlamentārais sekretārs                                                                                                                           | Jānis Upenieks      |
| Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja Astotās pārvaldes Pirmās<br>nodaļas galvenais inspektore                                                                   | Anda Pūpola         |
| Valsts prezidenta padomniece ekonomikas jautājumos                                                                                                                     | Irēna Emīlia Švilpe |
| Konkurences padomes locekle                                                                                                                                            | Inese Druvieta      |
| VAS "Valsts nekustamie īpašumi" Iepirkumu daļas vadītājs ( <i>attālināti</i> )                                                                                         | Ģirts Norlins       |
| VAS "Valsts nekustamie īpašumi" juridiskais un administratīvais<br>direktors                                                                                           | Ģirts Rūda          |
| Valsts digitālās attīstības aģentūras Elektronisko iepirkumu<br>departamenta Sistēmas uzturēšanas un attīstības nodaļas vadītājs<br>( <i>attālināti</i> )              | Juris Kalējs        |
| Iepirkumu uzraudzības biroja vadītāja vietniece, Juridiskā departamenta<br>direktore                                                                                   | Evija Mugina        |
| Finanšu ministrijas Juridiskā departamenta Iepirkumu politikas un<br>valsts nekustamo īpašumu pārvaldīšanas politikas nodaļas vadītāja<br>vietniece                    | Iveta Cirse         |
| Finanšu ministrijas Juridiskā departamenta direktore ( <i>attālināti</i> )                                                                                             | Agija Leitāne-Šķēle |
| Finanšu ministrijas Juridiskā departamenta Iepirkumu politikas un<br>valsts nekustamo īpašumu pārvaldīšanas politikas nodaļas vecākā<br>eksperte ( <i>attālināti</i> ) | Agrita Medzveckā    |
| VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca" juridiskās un iepirkumu<br>daļas vadītāja vietniece ( <i>attālināti</i> )                                                 | Ārija Vecmane       |
| Centrālās finanšu un līgumu aģentūras direktora vietniece programmu<br>un projektu atbilstības jautājumos ( <i>attālināti</i> )                                        | Gundega Šulca       |
| Iepirkumu uzraudzības biroja Tiesību aktu piemērošanas departamenta<br>direktore ( <i>attālināti</i> )                                                                 | Monta Drebeiniece   |
| Rīgas valstspilsētas Centrālās administrācijas Iepirkumu pārvaldes<br>vadītāja ( <i>attālināti</i> )                                                                   | Una Skrastiņa       |
| Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja priekšnieka vietnieks<br>( <i>attālināti</i> )                                                                             | Sandijs Vectēvs     |
| Saeimas priekšsēdētājas biroja vadītājs ( <i>attālināti</i> )                                                                                                          | Edgars Pudzis       |

### Protokolē

|                                                                                                                                        |              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| Finanšu ministrijas Juridiskā departamenta Iepirkumu politikas un<br>valsts nekustamo īpašumu pārvaldīšanas politikas nodaļas vadītāja | Inga Bērziņa |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|

Sēdi sāk plkst.12:00

### 1. Darba grupa apstiprina sēdes darba kārtību.

A. Ašeradens informē par darba grupas izveidošanas mērķi un aktualitāti.

Nemot vērā administratīvā sloga mazināšanas naratīvu, svarīgi skatīt jautājumus, kā var ietaupīt laiku un cilvēkresursus, mazinot birokrātiskas procedūras vai uzraudzības procedūru skaitu. Otrs jautājums, kas priekš manis ir ļoti svarīgs, t.sk. saistībā ar aizsardzības pozīcijas finansēšanas palielināšanu no valsts budžeta, ir izvērtēt, kā efektīvizēt valdības izmaksas.

Latvijā 2024.gadā tika izsludināti 11 421 iepirkumi un rezultātā noslēgti 21 558 līgumi par kopējo summu 5,4 mljrd. EUR (neskaitot EDzL slēgto līgumu par Rail Baltica pamattreses būvdarbiem Latvijā), kas veido 13,6 % no IKP, kas ir nozīmīgs skaitlis ekonomikas aspektā. Jautājums ir, vai to dara efektīvi, piemēram, ja skatās salīdzinājumā Igaunijas piemēru Rail Baltica projekta īstenošanai, kur tas ir izdarīts par 30% efektīvākā veidā, tāpat varētu minēt daudz citu piemēru. Svarīgi būtu mainīt šo pieeju, lai to darītu iespējami efektīvākā veidā, tādejādi sasniedzot vislielāko publisko līdzekļu atdevi.

Otra problēma, kas mums ir, ir tas, ka publisko iepirkumu sistēma laika gaitā ir apaugusi ar dažādiem sektorālo politiku mērķu uzslāņojumiem, piemēram, vides un klimata, sociālajiem, inovāciju, nodokļu nomaksas veicināšanas un ēnu ekonomikas ierobežošanas utt. Attiecīgi cenu efektivitāte tiek zaudēta dažādu citu mērķu sasniegšanai.

Papildus ir dažādas elektroniskās sistēmas, kas dod iespēju salīdzināt iepirkumu cenas ar tām, kas ir tirgū. Piemēram, ja skatāmies militāro iepirkumu jomā, ir grāmatvedības sistēmas, kas piedāvā ļoti precīzu pieejamo cenu līmeni, kāds ir tirgū. Tāpat var internetā salīdzināt to, cik kas maksā. Ir jābūt kādiem iemesliem un argumentiem, kāpēc atkāpjamiem un iepērkam par augstākām cenām. Tā ir vēl viena digitālā attīstības daļa, kaut vai skatoties, piemēram, ar mākslīgā intelekta rīku, kas ļautu salīdzināt lietas un sistēmas un dabūt kādu vidējo rādītāju, ar ko salīdzināties.

Vēl viens liels jautājums ir tas, ka liela daļa iepirkumu notiek ar vienu piegādātāju. Ir situācijas, protams, kurās tas būtu pieņemams, bet kopumā tā ir problēma, kas būtu jārisina.

Eiropas Komisija šobrīd arī ir uzsākusi Eiropas Savienības līmeņa publiskā iepirkuma regulējuma izvērtēšanu, vienlaikus vairāki iepirkumu sistēmas jautājumi ir tieši nacionālās pieejas un izšķiršanās jautājumi. Manuprāt, nacionāli šobrīd būtu divi svarīgi jautājumi – kā samazināt slogu un fokusēties uz to, ka nopērkam daudz efektīvāk. Un šis būtu šīs darba grupas uzdevums. Attiecībā uz efektivitātes jeb “value for money” palielināšanu, saskaņā ar OECD pieņemumu iepirkumu sistēmas racionalizācija var sniegt izdevumu ietaupījumu starp 7% līdz 35% atkarībā no konkrētās dalībvalsts. Attiecīgi šie 7-35% ir būtisks ietaupījums. Tikai skatoties valsts kapitālsabiedrību 2024.gada iepirkumu datus, neskaitot EDzL slēgto līgumu par Rail Baltica pamattreses būvdarbiem Latvijā, kas ir atsevišķi diskutējams, ietaupījums 7% veidotu 135 milj. EUR, pašvaldību (iestādes) – 7% veidotu 111 milj. EUR. Tas ir ļoti svarīgs jautājums, kas ir pētāms un analizējams, veidojot efektīvu nacionālo iepirkumu sistēmu.

Savukārt par procesa efektivitātes palielināšanu – būtu jāvērtē sliekšņu jautājumu, kandidātu un pretendentu izslēgšanas noteikumus. Vēl viens svarīgs jautājums ir iepirkumu centralizācija, piemēram, Liepājā un Rīgā ir centralizēta iepirkumu sistēma un no tā redzam, ka gan laika, gan cenas aspektā tas var būt efektīvi. Ir piemēri, kur centralizācijai ir labi rezultāti.

Paldies visiem, kuri ir atsaukušies dalībai darba grupā, darba grupai šobrīd plānojam aptuveni sešas sanāksmes.

S.Liepiņa papildina, ka darba grupas sastāvs veidots, iekļaujot publisko iepirkumu veicējus, ņemot vērā to iepirkumu apjomu, dažādību un piemērotās pieejas kopumā sasniedzot 65% no kopējā iepirkumu apjoma pēc līgumsummas, politikas veidotājus un uzraugošās institūcijas, piegādātājus pārstāvošās organizācijas.

## **2. Finanšu ministrijas un Iepirkumu uzraudzības biroja prezentācija par publisko iepirkumu jomas pārskatu.**

A.Lapiņš sniedz informāciju atbilstoši prezentācijai par publisko iepirkumu jomas pārskatu (pielikumā).

S.Liepiņa prezentācijas laikā attiecībā uz iepirkumu sliekšņu jautājuma papildina, ka saistībā ar iepirkumu sliekšņu pārskatīšanu būtiski, ka tas būtu jā dara vienlaicīgi ar veikto iepirkumu informācijas pieaugumu. Jau šobrīd, skatoties esošos iepirkumu datus pret IKP, tas ir tuvu vidējam rādītājam pie situācijas, ka nav pieejama informācija par visu iepirkumu sistēmu, t.i., zemsliekšņu iepirkumiem. Attiecīgi esošie dati kopsakarā ar datiem par pasūtītāju skaitu un specializāciju iezīmē problemātiku – šajā robežā visticamāk varētu būt vairāk pasūtītāju, kas veic iepirkumus un kas nav centralizēti un efektivitātes rādītāji varētu būt vēl zemāki.

S.Liepiņa sniedz informāciju atbilstoši prezentācijai par pārskatu par darba grupā pieaicināto pasūtītāju iepirkumu rādītājiem. Šo informāciju arī plānots izmantot turpmāk darba grupas ietvaros, lūdzot noteiktus pārstāvjus dalīties ar savu pieredzi.

S.Liepiņa noslēgumā papildina, ka viena tēze, ko vēlētos apstiprināt darba grupas izvērtējuma ietvarā, ka mēģinātu fokusēties uz iepirkumu pamatmērķiem, t.i., atklātība, konkurence un publisko līdzekļu efektīva izmantošana, un visu pārējo atstāt izvēles kārtībā. Piemēram, faktiski stratēģisko iepirkumu piemēro neliels skaits no pasūtītājiem, bet laiku tas paņem.

A.Ašeradens papildina, ka saprot Eiropas Savienības vēlmi atrisināt daudzas citas politikas ar iepirkumu regulējumu, bet nacionāli primārais jautājums būtu efektivitāte.

### **3. Valsts kontroles prezentācija par problēmām un iespējām publisko iepirkumu attīstībai.**

G.Litvins sniedz prezentāciju par problēmām un iespējām publisko iepirkumu attīstībai (pielikumā).

### **4. Diskusiju panelis: darba grupas pārstāvju viedokļi par prioritāri risināmo jautājumu attiecībā uz darba grupas uzdevumiem – 1) publiskā iepirkuma rezultāta un finanšu efektivitātes palielināšana un 2) publiskā iepirkuma procesa efektivitātes palielināšana.**

D.Mieriņa – daudz kas jau izskanēja iepriekš, svarīgākie jautājumi, piemēram, iepirkumu sliekšņu pārskatīšana, izslēgšanas nosacījumu pārskatīšana attiecībā uz nodokļu nomaksu, kas šobrīd ir 150 EUR, vai to samaksas termiņa pārskatīšana. Iepirkumu likumu piemērošanas izņēmumi, savulaik ļoti ātri pieņemām vienu izņēmumu attiecībā valsts naftas rezervēm, es aicinātu, ņemot vērā, ka tas ir tāds valsts drošības jautājums, diskutēt, vai nepieciešams medikamentiem, pārtikas un nepārtikas precēm. Tas ir, par ko mani ir uzrunājuši, varbūt par to ir vērts diskutēt. Nākamais ir ilgtspējas jautājums, par šo mani ir uzrunājuši Ārvalstu investoru padomes Latvijā pārstāvji un solījuši sniegt savu redzējumu šajā jautājumā, un man liekas, ka tas ir ļoti svarīgi. Centralizācija ļoti laba lieta, bet nevajadzētu aprobežoties tikai ar pašvaldībām, skatīt arī, piemēram, ministriju kopējos iepirkumus. Vēl viens jautājums ir lēmumu pieņemšanas termiņi iepirkumos, ko aicinātu pārskatīt – tiem būtu jābūt saprātīgiem, šobrīd ir pieredze, ka vērtē pusotru gadu un būvniekam paliek trīs mēneši.

A.Ašeradens precizē, tāpat: sliekšņi, nodokļu nomaksa, izņēmumi, ilgtspēja, centralizācija un lēmumu pieņemšanas termiņi.

U.Augulis – lielo virzienu jau D.Mieriņa minēja, tos arī es piesaku kā pārskatāmos jautājumus. Mums papildus ir priekšlikumi uz 5.lp., kas attiecas ne tikai uz iepirkumu procedūrām, bet arī uz struktūrfondu iepirkumiem, Centrālās finanšu un līgumu aģentūras (CFLA) un Iepirkumu uzraudzības biroja (IUB) darbību, kas būtu darāms, lai mēs mazinātu tiešām administratīvo logu un nedarītu tās lietas, kas jau ir pieejamas.

V.Ābols – centralizācija, izslēgšanas nosacījumi: sliekšņi, nodokļu nomaksa un patiesā labuma guvēja (PLG) pārbaudes jautājums. Papildus būtu uzticamības atjaunošana, apakšuzņēmēju izslēgšanas nosacījumu pārbaude ir pietiekami piņķerīga. Nākamais bloks būtu digitalizācija, t.i.,

strādāt vienā sistēmā, un mākslīgā intelekta rīku iespēju izmantošana. Pieejamo katalogu skaita palielināšana, dinamisko iepirkumu sistēmas. Pēdējais, ko gribētu minēt, no Covid 19 laika pieredzes ar elastīgāku procesu varēja tikt līdz labākiem piedāvājumiem.

S.Ābrama – negribētu efektivitāti izdalīt kā atsevišķu punktu, jo trīs citi priekšnosacījumi jāizpilda, lai šī efektivitāte rastos. Tas, kas šeit jau tika runāts, tā ir lielāka caurskatāmība, kas ir arī veids, kā izvairīties no korupcijas, konkurence un arī iepirkumu rīkotāju ekspertīze. Tā ir vislielākā problēma sarīkot iepirkumu profesionāli, lai beigās tam būtu arī efektivitāte. Par centralizāciju – jau vairāk kā 10 gadus runā, ka jācentralizē standartizētie iepirkumi, kas attiecas uz biroja precēm, uzkopšanas pakalpojumiem utt., žēl, ka tas nav izpildīts, jo tas dod liela apjoma izmaksu ietaupījumu, kā arī veidojas profesionālā pieeja šādiem iepirkumiem. Problēma noteikti pie mums ir liela apjoma un sarežģīti iepirkumi, arī EDzL iepirkumā absolūti bija problēmas ar ekspertīzi un nebija saprotams, ko ar to darīt. Starptautiski pētnieki iesaka, ka tādos liela apjoma vai sarežģītos būvniecības iepirkumos pirms iepirkuma rīkošanas ir jāveic salīdzinošā tirgus analīze un papildus pārrunu process ar nozari, nodrošinot informācija pieejamību par to un tas arī ir veids, kā izvairīties no korupcijas, sadārdzinājumiem. Publicēt pozitīvo iepirkumu uzņēmēju sarakstus, tas ir arī veids kā iepirkumu rīkotāji var paskatīties, ar ko viņi var rēķināties.

Vēl viena liela problēma ir IUB darbība, kas beidzas pie pārsūdzības, bet, kāpēc IUB neskatās, kas notiek tālāk līguma izpildes gadījumā, un tur notiek sadārdzinājumi, pārmaksas utt.

Papildus, pagājušonedēļ OECD par dažādiem korupcijas jautājumiem tika minēts piemērs, pie liela apjoma iepirkumiem nodrošināt publicitāti no sākuma līdz pat līguma izpildes beigām, informējot par visām darbībām. Tas būtu ļoti svarīgi.

N.Preisa – Svarīgi ir norādīt uz sociālajiem aspektiem, kā arī uz konkurenci, ilgtspēju un zemākās cenas pielietošanu. Kad vērtē publiskā iepirkuma kandidātus, ir ierobežotas iespējas piemērot sociālos kritērijus, nodokļu maksātājiem ir jābūt sociāli atbildīgiem. Koplīgumu slēgšana uzņēmējiem netiek motivēta publiskajā iepirkumā, jo tāpat tiek nopirkts par zemāko cenu, līdz ar to nav jēgas ieguldīties koplīgumos u.c. sociālās labklājības aspektos. Svarīgi, lai zemākā cena neveidojas tieši uz nodarbinātības izmaksu samazinājuma. Ieguldījumi nodarbinātajos dod ietekmi uz konkrētā pakalpojuma sniegšanu vai preces ražošanu un kvalitāti.

M.Čakste – pagājušajā gadā veicām iekšējo procedūru pārbaudi, izvērtējot ietaupījumu iespējas, šogad – iesākām skatīties, kur attiecīgi pārregulējam attiecībā uz Eiropas līmeni. Līdz ar to mums ir konkrēts saraksts, ko iesniegsim, ar pieciem punktiem, kas visi pārsvarā ir efektivitātes jautājumi. Piemēram, grūti piesaistīt ārvalstniekus, jo viņi nesaprot visas šīs pārbaudes, kas veicamas iepirkumu procedūrās, līdz ar to samazina konkurenci, kas protams, nav mūsu interesēs, jo konkurence nodrošina labāku iepirkuma cenu. Tad pašdeklerācijas ieviešana, kas Eiropā ir prakse, būvdarbiem līdz 10 milj. EUR un precēm – līdz 1 milj. EUR.

Papildus sūdzības nodevas griestu atcelšana, lai samazinātu nepatiesas sūdzības, jo ļoti daudz negodprātīgi uzņēmēji izmanto, lai ietekmētu iepirkumus un tas paildzina iepirkumu procedūru. Tāpat pieteikumu vai piedāvājumu precizēšana, kas arī bieži vien paildzina procedūru.

A.Žugans papildina attiecībā uz fondu projektu problemātiku.

A.Čakša – šī brīža iepirkumu sistēma drīzāk darbojas kā nenopirkt vai nopirkt ļoti dārgi. Man šobrīd pietrūkst informācija, piemēram, cik iepirkumu speciālistu darbojas, tas būtu no birokrātijas viedokļa. Svarīgi būtu kāds ir politiskais virsmērķis, vai efektīvi izmantojam katru *euro*.

A.Ašeradens – par iepirkumu speciālistu kompetenci, cik ir aptuveni iepirkumu speciālisti.

A.Lapiņš – dažādas aplēses, aptuveni 2,5 tūkst. varētu būt. S.Liepiņa papildina, ka valstīs ir dažāda pieeja attiecībā uz iepirkumu speciālistiem, ir valstis, kurās ir jābūt sertificētiem

speciālistiem. Latvijas gadījumā šāda izvēle nav izdarīta, bet jāņem vērā, ka Latvijas iepirkumu sistēmā tiek izmantotas iepirkumu komisijas, kas var būt ļoti plašas.

J.Endziņš – pirmais punkts ir par to, ka ir salīdzinoši mazs tas uzņēmēju skaits, kas vispār publiskajos iepirkumos piedalās un šķiet, ka tā ir problēma. Mēs to arī ikdienā sarunās ar saviem biedriem redzam, ka daļa dēļ tās sistēmas, kāda ir šobrīd, apzināti pieņēmuši lēmumu iepirkumos nepiedalīties. Un tas ir viens no iemesliem, kāpēc bieži vien pretendentu arī nav daudz un arī tās cenas var būt augstākas, nekā varētu būt. Par virzieniem, manuprāt, tie uzstādījumi, kurus minēja finanšu ministrs un arī tās atziņas, kuras parādās Valsts kontroles lietderības revīzijas ieteikumu daļā, ir ļoti liels materiāls, ko realizēt, t.sk. gan centralizācijas iespējas, gan daudz lielāka elastība iepirkumu veicējiem un tiešām uzticēšanās viņiem daudz lielāka. Ja to visu realizēs, tad es domāju, būs liels rezultāts un, protams, neaizmirstot to fonu, kas arī jau te izskanēja, proti, ka šo te aktivitāšu rezultātā gribētos cerēt, ka iepirkumi kopumā patērē mazāk publisko resursu un kurš ir ļoti nepieciešams, īpaši jau šobrīd aizsardzības vajadzībām.

K.Gorkšs – par darba struktūru būtu būtiski nodefinēt skaidru virsmērķi, ko mēs vēlamies sasniegt, t.sk. ar konkrēto regulējumu, jo no datiem redzam, ka patiesībā daudz tie mīti, par kuriem mēs runājam, nemaz neuzrādās pēc datiem. No konkrētām lietām, ko LDDK biedri ir iezīmējuši, ir pārskatīt nosacījumus un prasības, kas tiek lūgtas iepirkuma laikā, vienas ievades princips un tā digitālā savienojamība. Un trešo, ko es pieminēju, kas varbūt arī nav izskanējis līdz šim, ir riskos balstīta pieeja, kā mēs ar regulējumu varētu pārvirzīt šajā virzienā. Salīdzinot pēc Igaunijas piemēra, redzam ka regulējums nav ļoti atšķirīgs, bet piemērošanas aspekts atšķiras būtiski no mums, manuprāt, šeit ir jāskatās, kā to vislabāk panākt.

G.Rūda – divi aspekti, kas jau izskanēja: viens ir sliekšņu palielināšana, otrs ir nodokļu parāda samaksas iespējas pirms līguma noslēgšanas, nevis izslēgšana no dalības iepirkuma procedūrā. No mūsu darbības jomas specifikas, kas ir būvniecības sektors un ilgtermiņa līgumi, aicinātu apsvērt iespēju pasūtītājiem vairāk kontrolēt izpildītājus, jo pie ilgtermiņa līgumiem, aptuveni līguma izpildes pusē, izbeigt līgumu ir ļoti dārgi un sāpīgi, attiecīgi tā vietā varētu iestrādāt mehānismu, ja ir bijusi iespēja izbeigt līgumu un pat ja tā nav bijusi izmantota, tas ļautu izslēgt šādu piegādātāju kaut kādā limitētā laika posmā no nākamajiem iepirkumiem, tas ir, ko redzam arī citās valstīs, šī pieeja darbojas, jo pretējā gadījumā iepirkuma līgumu pabeigšana un jaunas procedūras veikšana ir ļoti sarežģīti. Tāpat par apakšuzņēmēju jautājumu, vajadzētu būtu iespējai pasūtītājam limitēt apakšuzņēmēju apjomu līdz kaut kādai robežai. Visbeidzot vēl attiecībā uz pretendentu finansiālās stabilitātes rādītājiem – tie rādītāji vai tie dokumenti, kas tiek iesniegti, bieži vien nav reāli izmantojami, ja paskatāmies apkārt finanšu sektorā, kredītreitingi darbojas krietni efektīvāk un tāpēc būtu jautājums, vai būtu iespējams izmantot līdzīgus mehānismus arī iepirkumam.

Papildus pieredze, ko redzam no ārvalstīm, piemēram, runājot ar Somijas valsts nekustamajiem īpašumiem, ir tas, ko viņi uzsver, datu pieejamību un caurspīdīgumu, proti, uzņēmējiem būtu jākonkurē ar peļņas procentu, kur pārējās visas lietas vairāk vai mazāk būtu skaidras, un tas būtu aicinājums apsvērt, vai Būvniecības valsts kontroles birojam vai kaut kur citur uzsākt būvniecības datu uzkrāšanu, kas ļautu faktiski pateikt visiem, kas iepērk būvdarbus, cik patiesībā maksā aptuveni šādas preces vai pakalpojumi.

Papildus, ko vēl mēs aicinātu apsvērt, ir līguma grozījumu sliekšņa pacelšana (šobrīd tas ir 15% nebūtisku grozījumu gadījumā, bet ilgtermiņa projektu gadījumā tam ir jābūt lielākam) un iespēju aiziet uz elastīgāku cita veida sarunu procedūru, ja neizdotos uzsāktā iepirkuma procedūra, šobrīd tas faktiski pēc esošā regulējuma nav iespējams, respektīvi, izmēģināt pirmo reizi visu atklāti, ja tas nav iespējams, ejam ar elastīgāku procesu uz priekšu.

R.Innusa – pievienojas VAS “Valsts nekustamie īpašumi” pārstāvja teiktajam attiecībā uz būvniecības jomu. Pirmais arī mūsu sarakstā ir sliekšņi, nodokļu nomaksa un izslēgšanas

nosacījumu pārskatīšana, t.sk. PLG pārbaudes jautājums, kas par vairākiem mēnešiem pagarina procedūru. Papildus tam, mēs sakaramies ar problēmu izmaksu efektivitātes ziņā, ka ar būvniecību saistītie pakalpojumi, piemēram, vispārīgo vienošanos ietvaros ir daudz dārgāki nekā tad, ja mēs tos iepirktu ārpus šīs vispārīgās vienošanās, ņemot vērā šos piegādes attālumus, kas, iespējams, papildus jānodrošina. Par šo varbūt būtu priekšlikums paredzēt sertificētos pakalpojumus katalogu veidā, ko var izmantot tajā brīdī, kad ir nepieciešams iegādāties ko šādu.

Mums ļoti liela sāpe ir iepirkumu speciālistu, iepirkumu juristu izglītība jeb apmācība, jo ir daudz nianse un jebkurš ar juridisko izglītību nav spējīgs šādus te iepirkuma līgumus kvalitatīvi novadīt vai pārstāvēt tiesvedības procesos. Papildus aicinātu neturpināt sarežģīt iepirkumu likumu un neveikt tajā biežus grozījumus, un arī nodrošināt skaidras IUB vadlīnijas – bieži vien mums par vienu un to pašu jautājumu veidojas dažādas interpretācijas.

A.Ašeradens – vai Jums ir idejas, kā samazināt būvniecības izmaksas iepirkumos, kas būtu jāizmaina likumā? Salīdzinot ar privāto sektoru, atšķirība šeit ir būtiska.

R.Innusa – manuprāt, ļoti daudz tiek ielikts risks iekšā, jo īpaši, ja tie ir vairāk kā viena-divu gadu termiņa līgumi. Tiek ierēķinātas daudz neprognozējamas lietas, t.sk. inflācija, ņemot vērā, ka publiskajam pasūtītājam parasti nav brīvu naudas līdzekļu, ko, piemēram, pie inflācijas varam samaksāt papildus līguma laikā. Tāpēc tas viss tiek ierēķināts jau sākumstadijā, iesniedzot piedāvājumu.

D.Jēriņš – ļoti daudz jau pateica, bet varbūt pāris lietas, ko uzreiz varētu arī padomāt. Viens no pretendentu izslēgšanas nosacījumiem ir par pieredzi, t.i., šobrīd nav atļauts skaidrot vai papildināt piedāvājumu. Es domāju, tie ir 10-20 milj. valstij. Tad nākošais ir “zaļais” iepirkums, kas ir obligāta prasība visiem ēdināšanas un pārtikas piegādes iepirkumiem, un tas attiecas arī uz nakts patversmēm, ieslodzījuma vietu ēdināšanas pakalpojuma nodrošināšanu, kas ir diezgan absurdi, ka nakts patversmes iemītniekiem, kuriem tiek sniegti ēdināšanas pakalpojumi, tas ir jānodrošina “zaļi”. Līdzīgi ir arī ar datoriem, piemēram, nav atbilstoši skaņas parametri un tāpēc ir jāizslēdz no iepirkuma, bet datorus liek ārā, kur šis parametrs nav svarīgs. Tad vēl viena lieta ir noteiktā apspriede ar piegādātājiem tajos gadījumos, kad, iespējams, būs viens piedāvājums – varbūt ir jādomā cits mehānisms šādiem gadījumiem, kad ir viens piedāvājums. Par cik visus iepirkumus centralizējam, esam secinājuši, ka vismaz Eiropas Savienības fondu iepirkumos nav jēga atklātam konkursam, bet ir tikai jēga atklātam Eiropas Savienības sliekšņa konkursam, kas pēc termiņiem ir gandrīz vai vienādi un drošības pēc labāk piemērot šo. Īpaši ņemot vērā to, kā kontrolējošās institūcijas var sasiet kopā iepirkums četru gadu periodā, diemžēl šeit ir diezgan tāda dramatiska situācija.

Par konsultācijām ar IUB, mums patiktu, ja saņemtu atbildes, kā pareizi būtu rīkoties attiecīgajā situācijā. Tas, protams, ir grūti, jo ir jāizvērtē daudzi blakusfaktori, bet mēs cenšamies zvanīt tikai tajos gadījumos, kad tiešām nezin kā rīkoties.

Nedaudz jau pieminēju par konkurences pārkāpumiem un arī citiem pārkāpumiem. Domāju, tas arī ir korupcijas risks, kad pasūtītājam ir jāpieņem lēmums, vai pretendents ir labojies vai nav. Piemēram, konkurences padomes mājaslapā būtu ierakstīts, ka attiecīgais komersants ir labojies, vai ir iesniedzis visus dokumentus, ir samaksājis naudu un ir skaidrs, ka ir labojies. Patreiz to izvērtē un pieņem iepirkumu komisija.

Tad par centralizāciju, manuprāt, tas ir labi, tas samazina minēto iepirkumu sadalīšanas iespēju, dabūjam labākas cenas, bet šeit bija arī viens no grozījumiem tāds, varbūt ne pārāk labs, kad iepirkumu komisijas vajag nozīmēt uz katru iepirkumu. Centralizēto iepirkumu komisiju tā nevar nozīmēt, mēs to tomēr nozīmējam uz gadu, tas ir ierobežoti, bet ilgāk arī nevar, bet šīm te komisijām jābūt ar noteiktu pieredzi. Protams, ka te ir liela sasaiste arī ar iepirkumu speciālistiem.

Papildus, atklāti sakot, iepirkuma komisijas ir iebiedētas, jo nezin par to, kādas būs sekas ar kādu no iepirkumiem, pat tad, ja juridiskas iespējas izvēlēties vienu ceļu vai otru un, aizejot nepareizo, par to var piemērot administratīvo sodu. IUB runāja, ka nepiemēro kļūdas gadījumos (likuma anotācijā rakstīts), bet piemēro. Sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem iepirkumu sliekšnis ir lielāks. Mazākās pašvaldībās, piemēram, ūdenssaimniecībā baidās izlietot šo te sliekšni un lieto atklāta konkursa sliekšni, kas viņiem nebūtu jālieto tāpēc, ka ir bailes.

T.Juhna – sagatavosim priekšlikumus, bet es tad divus pašus svarīgākos, kas skar universitāti. Mums ir specifika saistībā ar to, ka lieli ienākumi veidojās tieši no pētniecības projektiem. Problēma ir, ka iepirkuma process attiecas uz universitāti kopumā, bet projektos parādās nenoteiktība, teiksim, rezultāts, kāds tiek sasniegts, to nevar prognozēt, līdz ar to tādā veidā tiek palielināts projektu realizācijas ātrums. Mums būtu ieteikums pārskatīt tieši vadlīnijas, kas skar pētnieciskos projektus, kas nāk no Eiropas un tas varētu būt, kad mainām sliekšni sarunu procedūrām, proti, nosakot pretendētājam īpašas prasības un pēc tam veicot sarunu procedūru, galvenokārt runājot par precēm – ķīmikālijas, elektronika, kas rodas projekta laikā. Gada sākumā, veidot iepirkumu plānu, mēs to nevaram paredzēt, līdz ar to tad specifiskas prasības, tieši kas skar pētnieciskos projektus.

Otrs – arī atbalstītu centralizēta iepirkuma paplašināšanu, proti, nodrošinot arī zināmu servisu attiecībā uz pētnieciskām institūcijām, proti, ka varam iet mājas lapā (elektronisko iepirkumu sistēmā – EIS) un izvēlēties un iepirktās lietas, kas mums ir nepieciešams. Bet jāsaņem uzreiz tieši saistībā ar projektiem, tas mums ļoti lielā mērā kavē projektu realizāciju, tāpēc vajadzētu tomēr īpašu procedūru attiecībā uz pētnieciskajiem projektiem, jo tur ir liela nenoteiktība.

A.Krūmiņa – mēs arī aicinām pārskatīt personu loku, uz kurām ir attiecināma izslēgšanas nosacījumu pārbaude (PLG), noteikt skaidrāku regulējumu piedāvājumu papildināšanas vai precizēšanas iespējām, kas varbūt likumā nav pietiekami skaidri nodefinēts un pasūtītājiem ir dažāda pieeja, kā arī salāgot EIS un Publikāciju vadības sistēmas. Gribētu ierosināt arī pārvērtēt jautājumu par centralizēto iepirkumu pieeju, jo tas, ko mēs arī novērojam, ka EIS katalogos cenas ir augstākas nekā pērkot cenu aptaujās, jo kamēr tiek veikts iepirkums un tas process ir ļoti garš, tikmēr jau ir citi risinājumi, kas vienkārši nepatīk vai cena ir mainījusies.

Papildus no CFLA prakses jautājumiem, kas varbūt vairāk saistās ar iepirkumu veicēju kvalifikāciju, ļoti daudz ir jautājumi par adekvātām pieredzes prasībām. Tas, ko mēs redzam, ļoti bieži iepirkumu sadārdzinājumu veido tieši tas, ka tiek izvirzītas nesamērīgas prasības no pasūtītāju puses attiecībā uz iepirkuma priekšmetu.

A.Ašeradens informē arī saistībā ar CFLA jautājumiem, kas izskanēja darba grupā, ka paralēli tiek strādāts ar šo, ir saņemti priekšlikumi no ministrijām, pašvaldībām par CFLA procesu uzlabošanu, kas tiek apkopoti un vērtēti. Ja ir kādi papildu priekšlikumi no darba grupas, aicinātu tos iesniegt.

J.Lange – redzam vairākus potenciālos uzlabojumus, pirmkārt jau arī savā pusē. Vairāk izmantot dažādus digitālos rīkus. Redzam arī centralizācijas ieguvumus, attiecīgi arī būtu potenciāls tālākām iespējām virzīties centralizācijas virzienā, t.sk. izmantojot dinamisko iepirkumu sistēmu, kas šobrīd jau labi darbojas attiecībā uz elektrību. Procesu standartizācija, t.i., lai ir vairāk standartizēts process un iepirkumi, vienkāršāks normatīvais regulējums, skaidras vadlīnijas, lai attiecīgi mazāk iespēju dažādām interpretācijām. No praktiskām lietām, piekrītam par sliekšņiem – būtu jābūt augstākiem, tāpat piekrītam par nodokļu jautājumu, mums ir tiešām konkrēti gadījumi bijuši, kur vairāk kā 150 EUR nodokļu parāds un ir jāizslēdz, pēc diviem mēnešiem jauns iepirkums – tāds pats pretendents un dārgāka cena un mums nav citu variantu. Tāpat skaidrāki noteikumi, kādos gadījumos varam grozīt līgumu, un kādi ir šie nosacījumi, lai izvairītos no dažādām interpretācijām. Piekrītu arī iepriekš paustajam par to, ka visas iepirkuma komisijas ir iebiedētas,



un ierosinātu varbūt gada beigās visiem tiem, kas administratīvi sodīti, kaut kādu apbalvojumu par to.

N.Lasmane – ko gribētu papildināt pie visa iepriekš jau minētā, par pieredzi, ko esam novērojuši no dažādu projektu revīzijām, piemēram, tas, ka bieži vien iepirkumu veicējiem nav iespējams “tikt vaļā” no sliktiem piegādātājiem. Otrs, ko gribēju uzsvērt, daudz ir sūdzējušies, ka EIS piedāvātās preces ne vienmēr ir tās labākās un kvalitatīvākās, par cenām jau minēts iepriekš. Un trešais, ko gribēju teikt, piekrītu viedoklim attiecībā uz iepirkumu regulējuma vienkāršošanu, bet tad ir jāizšķiras, vai ar iepirkumu regulējumu tiek arī risinātas visu citu nozaru problēmas, kā tas ir tagad un tas ir slogs gan tiem, kas piemēro, gan uzraugošajām iestādēm – pārbaudītājiem.

A.Ašeradens ņemot vērā, ka darba grupas sanāksmes laiks ir ierobežots, pateicas runātājiem, aicina arī iesniegt rakstiski priekšlikumus, fokusējoties uz prioritāri risināmo jautājumu attiecībā uz darba grupas uzdevumiem.

S.Liepiņa informē par darba grupas nākamo plānoto sanāksmju laika grafiku un darba kārtībām.

Sēdi slēdz plkst.14:00

Pielikumā: 1) Finanšu ministrijas un Iepirkumu uzraudzības biroja prezentācija;  
2) Valsts kontroles prezentācija.

Ministrs

(paraksts\*)

Arvils Ašeradens

\*Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu